

RIGSADVOKATEN

Juni 2006
J.nr. 2005-120-0020

Straffene i voldtægtssager efter ændringen af straffelovens § 216

1. Indledning

Ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven blev strafferammen i straffelovens § 216, stk. 1, hævet fra fængsel indtil 6 år til fængsel indtil 8 år. Endvidere blev strafferammen i straffelovens § 216, stk. 2, hævet fra fængsel indtil 10 år til fængsel indtil 12 år.

Forud herfor havde rigsadvokaturen afgivet flere redegørelser om strafniveauet i voldtægtssager på grundlag af indberettede domme, idet der blev iværksat ordninger, hvorefter Rigsadvokaten skulle have forelagt alle domme i voldtægtssager. Redegørelserne er udsendt til politi og anklagemyndighed ved Rigsadvokaten Informerer nr. 3/2001, nr. 13/2001 og nr. 14/2002.

I forbindelse med ændringen af straffelovens § 216 ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 anmodede Justitsministeriet Rigsadvokaten om ved udgangen af 2003 at afgive en redegørelse om udviklingen i strafniveauet efter lovens ikrafttræden.

I januar 2004 afgav Rigsadvokaten en redegørelse om straffene i voldtægtssager efter lovændringen. Redegørelsen indeholdt samtidig en undersøgelse af praksis med hensyn til varetægtsfængsling i voldtægtssager og en undersøgelse af sagsbehandlingstiden i de indberettede sager. Redegørelsen blev udsendt til politi og anklagemyndighed ved Rigsadvokaten Informerer nr. 8/2004.

Undersøgelsen af strafniveauet viste, at strafskærpelsen måtte anses for at være slået igennem i de fleste af de indberettede sager. I en række sager måtte straffen anses for at være forhøjet fuldt ud med et år eller mere, mens der i andre sager var sket en mindre forhøjelse af straffen. I en del af de sidstnævnte sager forelå sådanne formildende omstændigheder, at det forekom naturligt, at domstolene havde fraveget de strafniveauer, der er angivet i lovforslagets bemærkninger. Der var dog også blandt de indberettede sager eksempler på straffe, som måtte anses for at være i underkanten af det tilsigtede strafniveau. Der var især tale om sager, hvor der var anvendt en del vold, og sager, hvor der var dømt for anden kønslig omgængelse end samleje i væsentligt omfang.

Justitsministeriet anmodede herefter Rigsadvokaten om at afgive en fornyet redegørelse om udviklingen i strafniveauet efter ca. et års forløb.

Rigsadvokaten afgav herefter i juni 2005 en ny redegørelse om strafniveauet i voldtægtssager efter strafskærpelsen i 2002.

Undersøgelsen af strafniveauet viste, at straffeskærpelsen med få undtagelser måtte anses for at være slået igennem i de 40 sager om voldtægt, der indgik i redegørelsen. I adskillige sager måtte straffen således anses for at være forhøjet fuldt ud med et år i forhold til det strafniveau, der var gældende forud for lovændringen i 2002, mens der i andre sager var sket en skærpelse, dog ikke fuldt ud med et år. I disse sidstnævnte sager forelå der efter min opfattelse i de fleste tilfælde enten konkrete omstændigheder, der talte for at fastsætte en lavere straf, eller også ville en straffeskærpelse på fuldt ud et år have været en meget væsentlig forhøjelse i forhold til det hidtidige strafniveau. Der var kun indberettet tre sager, hvor straffen ikke kunne anses for at være skærpet i overensstemmelse med tilkendegivelserne i forarbejderne til lov nr. 380 af 6. juni 2002.

Efter denne redegørelse anmodede Justitsministeriet på ny Rigsadvokaten om inden den 1. juli 2006 at afgive en redegørelse om udviklingen i strafniveauet i sager om overtrædelse af straffelovens § 216 efter lovens ikrafttræden.

Ved Rigsadvokaten Informerer nr. 25/2005 blev redegørelsen fra juni 2005 udsendt til politi og anklagemyndighed. Samtidig iværksatte jeg en ny ordning om indberetning af alle domme vedrørende overtrædelse af straffelovens § 216, herunder også jf. §§ 224 eller § 225. Ordningen omfattede by- og landsretsdomme afsagt i perioden fra 1. august 2005 til udgangen af januar 2006. Ankedomme afsagt af landsretten efter udløbet af den nævnte periode var omfattet, såfremt byrettens dom i sagen var afsagt inden udgangen af januar 2006. Byretsdomme omfattet af indberetningsordningen, der er anket til landsretten og således afventer endelig dom, er ikke medtaget i denne redegørelse.

Rigsadvokaten har således samlet afgivet følgende redegørelser om strafniveauet i sager om overtrædelse af straffelovens § 216 efter lovændringen i 2002:

- Januar 2004 – udsendt ved Rigsadvokaten Informerer nr. 8/2004
- Juni 2005 – udsendt ved Rigsadvokaten Informerer nr. 25/2005
- Denne redegørelse

Denne redegørelse indeholder i afsnit 2 en beskrivelse af den opdeling af sagerne, som er foretaget. I afsnit 3 og 5 beskrives de tidligere redegørelser om straffene, og i afsnit 4 beskrives ændringen af § 216 ved lov nr. 380 af 6. juni 2002. Afsnit 6 indeholder en beskrivelse af straffene i de voldtægtssager, der er indberettet i den nævnte periode, og i afsnit 7 findes en samlet vurdering af strafniveauet.

I bilaget til redegørelsen findes en mere udførlig beskrivelse af de enkelte sager, der er omfattet af undersøgelsen.

2. Opdeling af sagerne om voldtægt

I de tidligere redegørelser blev der taget udgangspunkt i en opdeling af voldtægt i overfaldsvoldtægt, kontaktvoldtægt og parvoldtægt. Denne opdeling anvendes også i denne redegørelse.

Ved overfaldsvoldtægt forstås således voldtægt mod en person, som gerningsmanden slet ikke kender eller kun har et yderst perifert kendskab til, og hvor der ikke forud for voldtægten har været samvær af den karakter, der er beskrevet nedenfor under kontaktvoldtægt.

Ved kontaktvoldtægt forstås det, der på engelsk kaldes ”date rape”, altså situationer, hvor parterne umiddelbart inden voldtægten har været sammen på en måde, som kunne være optakt til en seksuel kontakt. Kontaktvoldtægt omfatter endvidere voldtægter, hvor parterne kender hinanden i forvejen, f.eks. naboer og kollegaer, uanset om selve voldtægten har karakter af et overfald.

Ved parvoldtægt forstås voldtægt mod en nuværende seksuel partner og voldtægt mod en tidligere seksuel partner, såfremt forholdet er ophørt indenfor et kortere tidsrum forud for voldtægten.

Det kan i nogle sager være vanskeligt at vurdere, hvilken af de tre former for voldtægt der er tale om, idet der er en glidende overgang mellem de forskellige kategorier. Det kan således i visse tilfælde diskuteres, om der foreligger den ene eller den anden form for voldtægt.

I de tidligere redegørelser blev der sondret mellem domme, der omfattede fuldbyrdet voldtægt, og domme, hvor der alene dømmes for forsøg på voldtægt. Også denne sondring anvendes nu.

3. Redegørelserne om strafniveauet i voldtægtssager forud for lovændringen

3.1. Konklusionerne i redegørelsen fra januar 2001

Konklusionen i redegørelsen fra januar 2001 vedrørende det daværende strafniveau var følgende:

For forsøg på overfaldsvoldtægt varierede straffene fra 4 måneder til 2 års fængsel. Det blev i redegørelsen antaget, at ”normalstraffen” måtte være i niveauet 6 til 9 måneders fængsel, dog med mulighed for både mildere og strengere straffe.

Det var på grundlag af det foreliggende materiale vanskeligt at vurdere ”normalstraffen” for fuldbyrdet overfaldsvoldtægt. Et forsigtigt skøn førte dog frem til, at udgangspunktet for straffastsættelsen, hvis der ikke forelå skærpende omstændigheder, formentlig lå i niveauet omkring 1 år og 6 måneders fængsel. Hvis der forelå skærpende omstændigheder udmålte straffen til mellem 2 og 3 års fængsel.

Med hensyn til forsøg på kontaktvoldtægt skønnedes det i redegørelsen, at strafniveauet nogenlunde svarede til niveauet for forsøg på overfaldsvoldtægt, dvs. 6-9 måneders fængsel, dog med mulighed for både mildere og strengere straffe.

For så vidt angår straffen for fuldbyrdet kontaktvoldtægt fremgår det af redegørelsen, at de fleste straffe lå i niveauet mellem fængsel i 6 måneder og fængsel i 1 år og 6 måneder, og hvis der ikke var an-

vendt vold af betydning eller ikke forelå andre skærpende omstændigheder, lå straffen i niveauet 6-10 måneders fængsel.

Vedrørende forsøg på parvoldtægt forelå der kun en dom, hvor straffen blev udmålt til 6 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste.

For så vidt angik fuldbyrdet parvoldtægt blev det antaget at ”normalstraffen” lå i niveauet 6-8 måneders fængsel, men der var i det undersøgte materiale også flere eksempler på højere straffe i sager, hvor der forelå skærpende omstændigheder.

3.2. Konklusionerne i den foreløbige redegørelse af august 2001 og redegørelsen fra august 2002

Redegørelserne af august 2001 og august 2002 om strafniveauet i voldtægtssager omfattede i alt 111 sager, hvoraf 93 sager var endeligt afgjort.

Konklusionen i redegørelserne var, at disse sager ikke bidrog væsentligt til yderligere at belyse de antagelser om strafniveauet, som fremgik af redegørelsen fra januar 2001. På den anden side gav de pågældende domme ikke anledning til at ændre de tidligere formodninger om straffene i voldtægtssager.

Med hensyn til straffene i de sager, hvor voldtægten var begået af flere gerningsmænd, var konklusionen, at det var tvivlsomt, hvorvidt der i alle sager var tillagt det forhold, at overgrebet var udøvet af flere gerningsmænd i forening, en reel betydning ved strafudmålingen.

4. Lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffelovens § 216

Ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 blev strafferammen i straffelovens § 216, stk. 1, hævet fra fængsel indtil 6 år til fængsel indtil 8 år. Endvidere blev strafferammen i straffelovens § 216, stk. 2, hævet fra fængsel indtil 10 år til fængsel indtil 12 år. Ændringen af straffelovens § 216 trådte i kraft den 8. juni 2002 og har virkning for forhold, der er begået efter dette tidspunkt. Ændringen omfatter også forhold, der henføres under § 216, jf. § 224 eller § 225.

Formålet med forhøjelsen af strafferammerne i § 216 var at gennemføre en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet i voldtægtssager i størrelsesordenen et år. Det gælder både fuldbyrdede voldtægter og forsøg herpå.

Ved forhøjelsen af straffene skal der tages udgangspunkt i det strafniveau, der er beskrevet i redegørelsen fra januar 2001, som er omtalt i lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 2.1.2.

I bemærkningerne til lovforslaget afsnit 2.1.3. er der følgende tilkendegivelser om strafforhøjelsen:

”...Eksempelvis forudsættes det, at straffen for fuldbyrdet overfaldsvoldtægt i normalt tilfældene forhøjes med 1 års fængsel til fængsel i 2 år 6 måneder.

...Med lovforslaget er det som nævnt hensigten, at også straffen for forsøg på overfaldsvoldtægt under skærpende omstændigheder forøges med 1 år i forhold til det strafniveau, der er beskrevet i Rigsadvokatens redegørelse. Udmålingen af straffen forudsættes dog i højere grad at blive nuanceret efter forholdets grovhed, således at straffen for de grovere tilfælde af forsøg på overfaldsvoldtægt kommer til at ligge tæt på niveauet for fuldbyrdede overfaldsvoldtægter. Der tænkes her særligt på den type sager, hvor der anvendes ikke ubetydelig vold, og hvor forsøget mislykkes på grund af offerets modstand.

Efter Justitsministeriets opfattelse er der endvidere ikke i den nuværende praksis tillagt det forhold, at en voldtægt er begået af flere gerningsmænd i forening, tilstrækkelig vægt i skærpende retning. Gruppevoldtægter med anvendelsen af den betydelige overmagt, der ligger i, at der er flere gerningsmænd, må normalt antages at indebære et særlig voldsomt og traumatiserende overgreb på ofret. Det forudsættes derfor, at det forhold, at en voldtægt er begået af flere gerningsmænd i forening, tillægges en særlig vægt i skærpende retning. I sager om voldtægt med flere gerningsmænd bør der således ske en yderligere strafskærpelse i forhold til strafniveauet i voldtægtssager med kun en gerningsmand. Det bør også tillægges øget vægt i skærpende retning, hvis der er tale om voldtægt begået mod et barn. Herudover bør der ske en yderligere strafskærpelse – det vil sige ud over den generelle strafforhøjelse i størrelsesordenen 1 år – i sager, hvor voldtægten har haft en særlig tidsmæssig udstrækning.”

Det fremgår samtidig af forarbejderne (de almindelige bemærkninger afsnit 1.2.) om angivelsen i lovforslaget af det tilsigtede forhøjede strafniveau, at fastsættelsen af straffen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og at de angivne strafniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.

5. Konklusionerne i redegørelsen fra januar 2004 og fra juni 2005 om straffene efter lovændringen

Redegørelsen af januar 2004 om strafniveauet i voldtægtssager omfattede i alt 26 sager indberettet i perioden fra den 8. juni 2002 til udgangen af august 2003. Heraf var 24 sager endeligt afgjort ved redegørelsens udarbejdelse.

Konklusionen i redegørelsen af januar 2004 var, at strafskærpelsen måtte anses for at være slået igennem i de fleste af de indberettede sager. I en række af sagerne måtte straffen anses for at være forhøjet fuldt ud med et år eller mere, mens der i andre sager var sket en mindre forhøjelse af straffen.

I en del af de sager, hvor der var sket en mindre forhøjelse af straffen, forelå der sådanne formildende omstændigheder, at det forekom naturligt, at domstolene havde fraveget de strafniveauer, der er angivet i lovforslagets bemærkninger, i nedadgående retning, jf. herved også lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 1.2., hvorefter straffastsættelsen fortsat beror på domstolenes konkrete vurdering af samtlige sagens omstændigheder.

Der var dog i de indberettede sager også eksempler på straffe, som efter rigsadvokatens opfattelse måtte anses for at være i underkanten af det tilsigtede strafniveau. Det var især sager, hvor der havde

været anvendt en del vold, og sager, hvor der var dømt for anden kønslig omgængelse end samleje i væsentligt omfang.

Disse sager talte for, at anklagemyndigheden i en periode fremover fortsat skulle være særlig opmærksom på straffastsættelsen i voldtægtssager og på, om sagerne burde ankes til skærpelse. Som følge heraf blev den indberetningsordning, der dannede grundlag for redegørelsen af juni 2005, iværksat.

Redegørelsen af juni 2005 omfattede i alt 40 sager indberettet i perioden fra 1. marts 2004 til udgangen af december 2004. Alle 40 sager var ved redegørelsens udarbejdelse afgjort ved endelig dom.

Konklusionen på redegørelsen af juni 2005 blev, at det var min opfattelse, at strafskærpelsen med få undtagelser måtte anses for at være slået igennem. I adskillige af sagerne måtte straffen anses for at være forhøjet fuldt ud med et år i forhold til det strafniveau, der var gældende forud for lovændringen i 2002, mens der i andre sager var sket en skærpelse, dog ikke fuldt ud med et år. I disse sidstnævnte sager var der efter min opfattelse i de fleste tilfælde enten konkrete omstændigheder, der talte for at fastsætte en lavere straf, eller også ville en strafskærpelse på fuldt ud et år have været en meget væsentlig forhøjelse i forhold til det hidtidige strafniveau.

Der blev kun indberettet ganske få sager, hvor straffen ikke kunne anses for at være skærpet i overensstemmelse med tilkendegivelserne i forarbejderne til lov nr. 380 af 6. juni 2002. Der var efter min opfattelse tale om sager, der ikke adskilte sig i formildende retning fra de øvrige lignende sager, og hvor der på trods heraf var idømt en mildere straf end i sammenlignelige sager.

Jeg konkluderede på dette grundlag, at de forhøjede straffe i sager om overtrædelse af straffelovens § 216, der var tilsigtet ved lovændringen i 2002, måtte anses generelt at være slået igennem i praksis ved domstolene. På baggrund af de enkelte sager, hvor straffene efter min opfattelse lå under det tilsigtede niveau efter strafskærpelsen, anmodede jeg politimestrene og statsadvokaterne om fortsat at være opmærksomme på strafudmålingen i sager om voldtægt, herunder at tage initiativ til at anke domme med påstand om skærpelse, hvis der blev fundet grundlag herfor

Justitsministeriet meddelte herefter ved skrivelse af 28. juni 2005, at man fandt det rigtigst at fortsætte indberetningsordningen i endnu en periode med henblik på at skabe en bredere dokumentation for, at den positive udvikling fastholdes og fortsætter.

6. Straffene i voldtægtssager i den foreliggende undersøgelse

6.1. Antallet af sager

Der er i medfør af indberetningsordningen iværksat ved Rigsadvokaten Informerer nr. 25/2005 indberettet 30 afsluttede sager, der er beskrevet i bilaget til denne redegørelse. Denne redegørelse omfatter således kun endelige domme, mens byretsdomme under anke ikke er medtaget i redegørelsen. Heller

ikke domme, hvor der er idømt foranstaltninger, er medtaget i redegørelsen, da sådanne domme ikke belyser straffniveauet. Endelig er udeladt en dom, hvor voldtægtsforholdet var af mindre betydning for straffastsættelsen, fordi den øvrige kriminalitet var meget omfattende og alvorlig.

De 30 domme fordeler sig således på byretterne, landsretterne og Højesteret:

Byret	14 domme
Landsret	15 domme
Højesteret	1 dom

6.2. Straffudmålingen i ankesager

Som det fremgår ovenfor, foreligger der 15 landsretsdomme. Alle 15 domme er ankedomme. Anklagemyndigheden har i alle de sager, der har været anket til landsretten, påstået skærpelse af straffen.

Landsretten forhøjede straffen for en eller flere tiltalte i forhold til byrettens dom i følgende fem sager:

Dom 9: Byret 1 år og 3 måneder, landsret 1 år og 6 måneder,

Dom 19: Byret 1 år og 3 måneder, landsret 2 år,

Dom 22: Byret 2 år og 9 måneder, landsret 3 år

Dom 27: Byret 1 år og 3 måneder, landsret 1 år og 6 måneder,

Dom 28: Byret 1 år, landsret 1 år og 6 måneder.

Landsretten nedsatte straffen i en sag:

Dom 8: Byret T1 og T2: 1 år og 6 måneder, T3 9 måneder, landsret T1 og T2: 1 år og 3 måneder, T3 6 måneder.

I de øvrige ni ankedomme afsagt af landsretten stadfæstede landsretten byrettens dom.

Herudover foreligger en dom afsagt af Højesteret (dom 4). Højesteret stadfæstede landsrettens straffastsættelse på 6 års fængsel.

6.3. Straffene i de sager, der indgår i undersøgelsen

6.3.1. Indledning

Som nævnt ovenfor under afsnit 4 tilsigtedes ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 en generel forhøjelse af straffudmålingsniveauet i voldtægtssager i størrelsesordenen et år. Endvidere blev det tilkendegivet i bemærkningerne, at der herudover burde ske en yderligere straffskærpelse i sager med flere gernings-

mænd, i sager om voldtægt mod børn og i sager, hvor voldtægten har haft en særlig tidsmæssig udstrækning.

Det var dog også i forarbejderne forudsat, at det niveau, der er angivet i bemærkningerne, kan fraviges i op- eller nedadgående retning efter en konkret vurdering af samtlige sagens omstændigheder.

Som det også blev tilkendegivet i redegørelsen af januar 2004, kan vurderingen af straffastsættelsen i de enkelte sager derfor efter min opfattelse ikke ske blot ved at lægge et år til den straf, der må antages at have været praksis før ændringen, men der skal tages hensyn til sagens konkrete omstændigheder – herunder også omstændigheder, der kan tale for ikke at forhøje straffen fuldt ud med et år.

Det bemærkes i den forbindelse også, at en generel straffskærpelse på et år i alle sager medfører en forholdsvis større skærpelse af straffene i de sager, der før lovændringen medførte de laveste straffe (f.eks. fra 6 måneders fængsel til 1 år og 6 måneders fængsel, svarende til en tredobling af straffen), mens straffskærpelsen i de groveste sager bliver procentuelt mindre (f.eks. fra 2 års fængsel til 3 års fængsel, svarende til en forhøjelse på 50 procent).

Disse forhold indgår i vurderingen nedenfor af straffene i sager om overfaldsvoldtægt (afsnit 6.3.2.), kontaktvoldtægt (afsnit 6.3.3.), parvoldtægt (afsnit 6.3.4.) og i sager med flere gerningsmænd (afsnit 6.3.5.).

6.3.2. Overfaldsvoldtægt

Der er indkommet tre sager om forsøg på overfaldsvoldtægt (dom 1-3).

Dom 1, der er en ankedom, og dom 3 vedrører forsøg på overfaldsvoldtægt på offentligt sted. I ingen af sagerne nåede tiltalte langt i sit forehavende, men begge de forurettede blev udsat for vold.

I dom 1 greb tiltalte fat i forurettede, en ældre kvinde, og væltede hende omkuld på jorden. Forurettede slog derved hovedet i flisebelægningen. Byretten fastsatte straffen til 1 år og 6 måneders fængsel. Landsretten stadfæstede dommen.

I dom 3 blev forurettede skubbet omkuld, hvorefter tiltalte trak hendes støvler og bukser af. Da forurettede forsøgte at flygte, blev hun indhentet, slået og sparket på kroppen samt udsat for halsgreb. Byretten fastsatte straffen til 2 år og 6 måneders fængsel.

I dom 2, som er en ankedom, blev tiltalte dømt for medvirken til forsøg på voldtægt. Tiltalte, der kun kendte forurettede sporadisk, udgav sig for at være forurettede, da han via internettet aftalte en sexleg i form af en overfaldsvoldtægt med en ukendt mand. Manden, der ikke var bekendt med sagens rette sammenhæng, indfandt sig i forurettedes soveværelse, hvor forurettede lå og sov. Han kom ind, idet tiltalte, der var i besiddelse af nøgle til lejligheden, havde låst døren op. Da forurettede skreg og kæm-

pede imod i videre omfang end aftalt, blev manden klar over, at der var noget galt og forlod stedet. Byretten fastsatte straffen til 2 års fængsel. Landsretten stadfæstede dommen.

Det fremgår af redegørelserne udarbejdet før strafskærpelsens ikrafttræden, at det blev antaget, at ”normalstraffen” for forsøg på overfaldsvoldtægt måtte være i niveauet 6 til 9 måneders fængsel, dog med mulighed for både mildere og strengere straffe.

I de ovennævnte domme, hvor straffene er fastsat til fængsel i 1 år 6 måneder, 2 år og fængsel i 2 år og 6 måneder, er det min opfattelse, at skærpelsen i forhold til den tidligere antagelse om normalstraffen må siges at være slået fuldt ud igennem.

Der er indkommet to domme om fuldbyrdet overfaldsvoldtægt (dom 4-5).

Det fremgår af redegørelserne udarbejdet forud for strafskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002, at udgangspunktet for fastsættelsen af ”normalstraffen” for fuldbyrdet overfaldsvoldtægt formentlig lå i niveauet omkring 1 år og 6 måneders fængsel, hvis der ikke forelå skærpene omstændigheder. Hvis der forelå skærpene omstændigheder, udmålte straffen til mellem 2 og 3 års fængsel.

I dom 4 stadfæstede Højesteret landsrettens dom, hvorved tiltalte blev idømt 6 års fængsel for at have passet en kvinde op på gaden, slået hende i hovedet med en flaske, væltet hende ned i asfalten og i løbet af ca. en time tre gange forskellige steder i byen at have tiltvunget sig samleje samt anden kønslig omgængelse end samleje med hende. Tiltalte tvang forurettede med rundt i byen. Efterfølgende forlod tiltalte forurettede nøgen på gaden. Højesteret udtalte, at forløbet blev betragtet som tre selvstændige voldtægter, hvoraf den ene var af særlig farlig karakter eller i øvrigt med særligt skærpene omstændigheder og derfor var omfattet af straffelovens § 216, stk. 2.

I dom 5 blev tiltalte idømt 3 års fængsel for voldtægt mod en kvinde, der lå og sov i sin lejlighed, hvor tiltalte skaffede sig adgang for at stjele. Forurettede blev fastholdt og truet til ikke at skrike. Byretten fastsatte en fællesstraf, der omfattede en reststraf på 189 dage fra berigelseskriminalitet, på 3 års fængsel. Ved strafudmålingen lagde byretten vægt på forholdets grovhed.

Det er min opfattelse, at der også i denne kategori af sager er sket en skærpelse af straffen i forhold til den tidligere antagelse om ”normalstraffen” som forudsat i forarbejderne til lovændringen. Jeg har derfor ikke bemærkninger til straffastsættelsen.

6.3.3. Kontaktvoldtægt

Med hensyn til forsøg på kontaktvoldtægt skønnede jeg i redegørelserne udarbejdet før strafskærpelsen, at strafniveauet nogenlunde svarede til niveauet for forsøg på overfaldsvoldtægt, dvs. 6-9 måneders fængsel, dog med mulighed for både mildere og strengere straffe.

Der er indkommet fire domme om forsøg på kontaktvoldtægt (dom 6-9). Tre af disse er landsretsdomme. Straffastsættelsen er på mellem 8 måneder og 1 år og 6 måneders fængsel. Herudover er en person - i dom 8 - dømt for medvirken til forsøg på kontaktvoldtægt.

I dom 6, som er en anke-dom, havde tiltalte i tre tilfælde tiltvunget sig anden kønslig omgængelse med sin datters 11-årige veninde. Tiltalte, der fastholdt forurettede og i et tilfælde sparkede hende i skridtet, befølte forurettede på brysterne og i skridtet, ligesom han stak en eller flere fingre op i skeden på forurettede. Byretten fastsatte straffen til 8 måneders fængsel. Landsretten stadfæstede byrettens strafudmåling.

Dom 7 vedrører forsøg på voldtægt af en kvinde, der modvilligt lod tiltalte hjælpe med at bære en kuffert op på hendes kollegieværelse. Tiltalte væltede forurettede omkuld og trak hendes bukser ned, hvorefter det bankede på døren, og han opgav sit forehavende. Byretten fastsatte straffen til 1 år og 3 måneders fængsel.

Dom 8 er nærmere omtalt i afsnit 6.3.5. vedrørende sager med flere gerningsmænd.

I dom 9, som er en anke-dom, blev forurettede efter ganske kort at have talt med tiltalte væltet omkuld. Idet forurettede forsøgte at beskytte sig ved at trække benene op, vred tiltalte hendes ene ben, så ankelen brækkede. Herudover tog tiltalte halsgreb på forurettede og tog hende på brysterne. Byretten fastsatte straffen til 1 år og 3 måneders fængsel. Landsretten forhøjede straffen til 1 år og 6 måneders fængsel.

Idet ”normalstraffen” forud for lovændringen skønnedes at være 6-9 måneders fængsel, er det min opfattelse, at der ved straffene udmålt til mellem 1 år og 3 måneders fængsel og 1 år og 6 måneders fængsel (dom 7-9), er sket en skærpelse i forhold til tidligere domspraksis, der må anses at være i overensstemmelse med intentionerne bag strafskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002.

Dom 6, hvor straffen blev fastsat til 8 måneders fængsel, er efter min opfattelse for mild navnlig henset til forurettedes alder, og at forurettede blev udsat for et spark i skridtet. Sagen er dog atypisk, når den sammenlignes med de øvrige domme vedrørende forsøg på kontaktvoldtægt, idet tiltalte ikke har haft forsæt til at tiltvinge sig samleje med forurettede, men udelukkende forsæt til at tiltvinge sig anden kønslig omgængelse i form af berøring.

Fuldbyrdet kontaktvoldtægt foreligger i 14 sager, der omfatter 14 gerningsmænd (dom 10-23).

I mine tidligere redegørelser antog jeg, at straffen for fuldbyrdet kontaktvoldtægt før strafskærpelsen i de fleste tilfælde lå mellem 6 måneders fængsel og 1 år og 6 måneders fængsel. Var der ikke anvendt vold af betydning, eller forelå der ikke andre skærpende omstændigheder, lå straffen i niveauet 6 til 10 måneders fængsel.

I de indberettede domme, hvoraf syv er byretsdomme, og syv er domme afsagt af landsretten, varierer straffen fra fængsel i 1 år til fængsel i 3 år og 6 måneder, idet straffene fordeler sig således:

1 års fængsel:	Dom 10 og 11
1 år og 3 måneders fængsel:	Dom 12
1 år og 6 måneders fængsel:	Dom 13
1 år og 9 måneders fængsel:	Dom 14 og 15
1 år og 10 måneders fængsel:	Dom 16
2 års fængsel:	Dom 17, 18 og 19
2 år og 3 måneders fængsel:	Dom 20
3 års fængsel:	Dom 21 og 22
3 år og 6 måneders fængsel:	Dom 23

I dom 10 havde parterne været kærester indtil 10 måneder forud for gerningstidspunktet. Parterne mødtes for at have sex. Da forurettede ikke ville være med til analt samleje, fastholdt tiltalte hende og gennemførte et sådant, men anvendte i øvrigt ikke vold. Byretten fastsatte straffen til 1 års fængsel, bl.a. under henvisning til parternes forudgående kendskab til hinanden og til, at der ikke opstod skader.

I dom 11 er forholdet begået af en 18-årig mand mod en 15-årig pige. Parterne var på besøg hos en fælles bekendt. De blev på et tidspunkt alene og lagde sig under en dyne for at snakke. Tiltalte tiltvang sig samleje med forurettede ved at fastholde hende. Byretten lagde ved straffastsættelsen på 1 års fængsel vægt på tvangens ringe omfang og tiltaltes unge alder.

I disse to sager (dom 10-11), hvor straffen er udmålt til 1 års fængsel, har der efter min mening været tale om ganske særlige omstændigheder, der taler for en mildere straf end udgangspunktet efter strafskærpelsen, og jeg har derfor ikke bemærkninger til dommene.

I dom 12 havde tiltalte og forurettede, der er stedsøster til tiltalte, tidligere haft et seksuelt forhold. Tiltalte tiltvang sig samleje med forurettede ved at fastholde hende. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år og 3 måneder og lagde ved straffastsættelsen vægt på, at der ikke var udøvet egentlig vold, samt heroverfor, at der flere gange var forsøgt samleje mod forurettedes vilje, og at det var foregået over et vist tidsrum. Der er således ikke i denne dom sket en skærpelse af straffen med fuldt ud 1 år. Ifølge antagelsen om et strafniveau i denne type voldtægtssager på 6-10 måneders fængsel før strafskærpelsen, er skærpelsen af sanktionen dog betydelig.

For så vidt angår de øvrige domme vedrørende kontaktvoldtægt (dom 13-23, hvoraf dom 13, 14, 15, 18, 19, 21 og 22 er ankedomme) omtalt nedenfor er der sket en skærpelse af straffene i forhold til praksis forud for strafskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002, der må anses at være fuldt ud i overensstemmelse med intentionerne bag strafskærpelsen. Disse domme giver mig derfor ikke anledning til bemærkninger.

I dom 13 og 14 blev de forurettede fastholdt. Den ene fik presset ansigtet ned i en madras, og den anden blev holdt i et halsgreb. I dom 13 stadfæstede landsretten byrettens straffastsættelse på 1 år og 6 måneders fængsel. I dom 14, hvor der endvidere skete domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 123 (trusler), stadfæstede landsretten byrettens straffastsættelse på 1 år og 9 måneders fængsel.

I dom 15 fulgte forurettede tiltalte hjem, idet han blev meget fuld, og i dom 16 var forurettede fuld og tog på grund af en misforståelse med tiltalte hjem, idet hun troede hun skulle til fest der. I begge sager forsøgte de forurettede at forlade tiltaltes bopæl, men blev tilbageholdt ved magt. I dom 15 stadfæstede landsretten byrettens straffastsættelse på 1 år og 9 måneder, og i dom 16 udmålte byretten en fællesstraf med en betinget dom på 40 dage, på 1 år og 10 måneders fængsel.

I dom 17 kørte tiltalte, som var taxichauffør, forurettede til et afsides sted og tiltvang sig samleje ved at fastholde hende. Byretten fastsatte straffen til 2 års fængsel. Det fremgår af dommen, at byretten ved strafudmålingen anså det som en formildende omstændighed, at tiltalte blev frakendt retten til erhvervsmæssig personbefordring.

I dom 18 og 19 er de forurettede begge udviklingshæmmede. I dom 18 opsøgte tiltalte forurettede på hendes bopæl sammen med en 13-årig udviklingshæmmet kammerat, der kendte forurettede. Forurettede blev båret ind i soveværelset og fastholdt, hvorefter tiltalte tiltvang sig samleje med hende. Byretten fastsatte straffen til 2 års fængsel. Landsretten stadfæstede dommen. Tiltalte i dom 19 var ansat som omsorgsmedhjælper på den institution, hvor forurettede boede. En nat befølte tiltalte forurettede på kroppen og brysterne og indførte sit lem i hendes skede. Landsretten udmålte straffen til 2 års fængsel og lagde herved vægt på, at forurettede var en særlig udsat person, der var i tiltaltes varetægt.

I dom 20 tiltvang den 18-årige tiltalte sig samleje med en kvinde, som han havde talt med et par gange ved tidligere lejligheder. Tiltalte fulgte efter forurettede ind i et baglokale til en cafe, hvor han væltede hende omkuld. Forurettede blev endvidere slået i ansigtet og udsat for halsgreb. Tiltalte, der tillige blev dømt for trusler, var tidligere straffet for berigelseskriminalitet, herunder med en fællesstraf af fængsel i 1 år, hvoraf de 10 måneder var gjort betinget. Byretten fastsatte en fællesstraf på 2 år og 3 måneders fængsel og bemærkede, at tiltaltes unge alder i moderat omfang havde været en formildende omstændighed.

I dom 21 og 22 skete der domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2. I dom 21 havde parterne været venner i ca. 10 år. Tiltalte indfandt sig nøgen i forurettedes soveværelse, hvor parterne kom op at slås, da forurettede satte sig til modværge. Forurettede blev truet, overhældt med vand og slået flere gange i underlivet med knyttet hånd. Efter at tiltalte havde tiltvunget sig samleje, blev forurettede tvunget til at opholde sig i sin seng i flere timer. Landsretten stadfæstede byrettens dom på fængsel i 3 år

I dom 22 var parterne efter mange års ægteskab blevet separeret ca. et år tidligere i forbindelse med, at tiltalte havde udsat forurettede for vold, som han efterfølgende blev dømt for. En formiddag havde

tiltalte skaffet sig adgang til forurettedes lejlighed, hvor han ventede på hende. Forurettede blev væltet omkuld og bedøvet med æter, hvorefter tiltalte tiltvang sig samleje. Byretten fastsatte straffen til 2 år og 9 måneders fængsel under henvisning bl.a. til tiltaltes forberedelse af voldtægten og forholdets farlighed. Landsretten hævdede under henvisning til de samme grunde straffen til 3 års fængsel.

Dom 23 vedrørte ud over voldtægt og anden kønslig omgængelse end samleje endvidere overtrædelse af straffelovens § 123, trusler, og grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, mod forurettedes mand, der angiveligt havde en narkogæld til tiltalte. I forbindelse med en diskussion om afvikling af narkogælden tiltvang tiltalte sig analt og vaginalt samleje med forurettede. Tiltalte var tidligere straffet adskillige gange for berigelseskriminalitet, vold og trusler og havde en reststraf på 173 dage. Byretten fastsatte en fællesstraf på 3 år og 6 måneders fængsel.

6.3.4. Parvoldtægt

Straffene i sager om parvoldtægt er formentlig i almindelighed under det strafniveau, der anvendes ved andre former for voldtægt, bl.a. som følge af, at tiltalte og forurettede tidligere har haft et seksuelt forhold til hinanden, og fordi der kan foreligge formildende omstændigheder, herunder at tiltalte er følelsesmæssigt påvirket, f.eks. af jalousi eller af forholdets ophør.

I redegørelserne forud for strafskærpselsen i 2002 forelå kun en dom om forsøg på parvoldtægt. I denne sag (dom 30 i redegørelsen fra januar 2001) blev straffen udmålt til fængsel i 6 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste.

I redegørelsen af januar 2004 om straffene efter lovændringen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 omtalte jeg to domme vedrørende forsøg på parvoldtægt. Straffene i disse sager var udmålt til henholdsvis 1 år og 3 måneders fængsel og 3 års fængsel. Sidstnævnte dom omfattede flere voldtægtsforsøg samt frihedsberøvelse, trusler og vold mv. I redegørelsen af juni 2005 omtalte jeg ligeledes to domme vedrørende forsøg på parvoldtægt. Landsretten fastsatte i begge sager straffen til 1 år og 6 måneders fængsel. I begge sager opsøgte tiltalte forurettede på bopælen. I den ene sag, hvor tiltalte ikke anvendte anden vold end fastholdelse, fastsatte landsretten en fællesstraf med en reststraf på 62 dage. I den anden sag, hvor forløbet strakte sig over flere timer, blev forurettede slået flere gange i hovedet. Der skete endvidere domfældelse for flere andre forhold, herunder to forhold vedrørende vold.

Strafudmålingen i disse fire sager gav mig ikke anledning til bemærkninger.

Der er nu indberettet tre sager (dom 24-26) af denne art.

Den ene af disse sager – dom 24, som er en anke-dom – vedrører forsøg på voldtægt mod en person af samme køn. Parterne havde haft et turbulent forhold, der senest var afsluttet 4 uger tidligere. Forurettede blev opsøgt på sin bopæl, hvor tiltalte forsøgte at kysse og fastholde ham, men måtte opgive på

grund af forurettedes modstand. Forurettede blev endvidere udsat for et voldsomt bid i næsen. Landsretten stadfæstede byrettens straffastsættelse på 1 års fængsel.

I dom 25 opsøgte tiltalte forurettede på dennes bopæl. Forurettede blev slæbt ind i soveværelset, hvor tiltalte efter forgæves at have forsøgt at tiltvinge sig samleje, tiltvang sig anden kønslig omgængelse end samleje. Tiltalte, der havde en reststraf på 32 dage, blev endvidere dømt for vold, trusler og hærværk. Byretten fastsatte en fællesstraf på 1 år og 8 måneders fængsel.

Dom 26 vedrører et forløb, hvor parterne efter et par måneders bekendtskab flyttede sammen. Over en periode på en måned blev forurettede i tre tilfælde udsat for forsøg på voldtægt, ligesom tiltalte tiltvang sig anden kønslig omgængelse end samleje, bl.a. ved at indføre et lys i skeden og endetarmen på forurettede. Tiltalte blev endvidere dømt for vold og trusler mod forurettede, ligesom han blev dømt for bl.a. hærværk og ulovlig tvang. Byretten fastsatte straffen til 3 års fængsel.

Det er min opfattelse, at den ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 tilsigtede strafskærpelse er slået igennem i de indberettede sager vedrørende forsøg på parvoldtægt. Straffen på 1 års fængsel i dom 24 kan forekomme mild og er ikke nærmere begrundet i dommens præmisser. Det fremgår dog, at parterne havde haft et meget turbulent forhold, og desuden er sagen atypisk, fordi begge parter er mænd.

I redegørelserne forud for strafskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 antog jeg, at ”normalstraffen” i sager om fuldbyrdet parvoldtægt lå i niveauet 6-8 måneders fængsel, men der var i det undersøgte materiale også flere eksempler på højere straffe i sager, hvor der forelå skærpende omstændigheder.

Der er indberettet fire sager om fuldbyrdet parvoldtægt. To af disse er landsretsdomme. Straffene varierer fra 1 år og 6 måneders fængsel til 2 års fængsel.

I både dom 27, der er en anke-dom, og dom 29 indvilligede forurettede i at tale med tiltalte kort efter, at parforholdet var afsluttet, og mødte derfor op i tiltaltes lejlighed. Begge de forurettede blev udsat for vold ved slag mod hovedet og trusler. I dom 27 fastsatte landsretten straffen til 1 år og 6 måneders fængsel, hvilket var en skærpelse af byrettens strafudmåling på 1 år og 3 måneders fængsel. I dom 29 fastsatte byretten straffen til 1 år og 6 måneders fængsel.

Dom 28, der er en anke-dom, og dom 30 vedrører begge parforhold, i hvilke tiltalte har udnyttet sin fysiske og psykiske dominans til at opnå samleje og anden kønslig omgængelse end samleje i et omfang, som forurettede ikke var indforstået med. I dom 28 tiltvang tiltalte sig sadomasochistisk sex over en periode på 8 måneder. Landsretten lagde til grund, at parterne i parforholdet havde dyrket frivillig sm-sex, men at tiltalte ved flere lejligheder havde overskredet grænserne for, hvad forurettede ønskede at medvirke til, og fastsatte straffen til 1 år og 6 måneders fængsel. I dom 30, hvor forurettede var lettere udviklingshæmmet, havde tiltalte tiltvunget sig sex ved trusler, der i sidste del af en 6 måneders

periode blev fundet så konkrete, at de seksuelle forhold herefter måtte anses for begået under tvang. Byretten fastsatte straffen til 2 års fængsel.

Samlet set er det min opfattelse, at den ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 tilsigtede strafskærpelse er slået fuldt ud igennem i sagerne vedrørende fuldbyrdet parvoldtægt.

6.3.5. Sager med flere gerningsmænd

Kun én af de nu indberettede domme vedrører voldtægt begået af flere gerningsmænd.

I denne dom - dom 8, som er en ankedom - forsøgte to tiltalte, T1 og T2, at tiltvinge sig samleje med forurettede ved at fastholde hende. En tredje gerningsmand T3 befandt sig i værelset, men forholdt sig passiv. Alle var kraftigt berusede og havde forud for episoden drukket og hygget sig sammen i en af gerningsmændenes lejlighed. Byretten fastsatte straffen til 1 år og 6 måneders fængsel for T1 og T2 og 9 måneders fængsel for T3, idet der skete domfældelse for voldtægt samt medvirken hertil. I landsretten udviste forurettede tvivl om, hvorvidt en af gerningsmændene havde indført sit lem i hendes skede. Som følge heraf skete der udelukkende domfældelse for forsøg på voldtægt samt medvirken til forsøg. Landsretten, der henviste til alvoren af forholdet, herunder at det var begået i forening, og til at der alene skete domfældelse for forsøg, nedsatte straffen til 1 år og 3 måneder for T1 og T2 og 6 måneder for T3.

Højesteret har indenfor de seneste år i to sager taget stilling til sanktionsniveauet i voldtægtssager med flere gerningsmænd.

I den ene sag, U 2005.753H, er gerningstidspunktet forud for strafskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002. Sagen vedrørte en voldtægt begået af fem gerningsmænd i forbindelse med en julefrokost. Forurettede, der tilfældigt kom forbi, blev inviteret indenfor. Efter at have deltaget i sammenkomsten i kort tid, blev forurettede ført ud i en baggård, hvor de tiltalte over ca. 1 ½ time, tiltvang sig samleje og anden kønslig omgængelse. Højesteret stadfæstede landsrettens dom på 2 års fængsel til alle de tiltalte.

I U 2004.2371H, hvor gerningstidspunktet ligger efter strafskærpelsen, blev forurettede kørt til et afsides sted, og mens hun blev fastholdt, tiltvang fire gerningsmænd sig over et længere tidsrum samleje og anden kønslig omgængelse med hende. To af gerningsmændene bosiddende i udlandet fik deres sager særskilt behandlet. De øvrige to blev i byretten idømt henholdsvis 1 år og 9 måneders fængsel og 2 år og 3 måneders fængsel. Landsretten forhøjede straffene til 3 års fængsel under henvisning til strafskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 og til, at alle gerningsmændene havde handlet i forening, hvilket ifølge bemærkningerne til lovforslaget skulle medføre en yderligere skærpelse af straffen. En af de tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse til Højesteret. Højesteret stadfæstede landsrettens dom. Dissens af to dommere for at fastsætte straffen til 3 år og 6 måneders fængsel.

Af disse domme kan udledes, at udgangspunktet for straffastsættelsen efter lovændringen i 2002 i sager vedrørende fuldbyrdet voldtægt begået over et vist tidsrum af flere gerningsmænd er 3 års fængsel.

I dom 8, hvor straffene blev fastsat en del under dette niveau, var der imidlertid ikke tale om fuldbyrdet voldtægt, men alene forsøg. Der er heller ikke oplysninger om, at forholdet strakte sig over tilsvarende tidsrum som i de to nævnte højesteretsdomme. På den baggrund, og da det i øvrigt i den foreliggende sag kun var to af de tiltalte, der deltog aktivt i forsøget på voldtægt, er der således en række omstændigheder, der kan begrunde de mildere straffe.

7. Samlet vurdering og konklusion

Som det fremgår af gennemgangen af de konkrete sager ovenfor, er det min opfattelse, at strafskærpelsen må anses for at være slået fuldt ud igennem i langt de fleste af de sager om voldtægt, der indgår i denne redegørelse.

I to sager, dom 12 og 24, kan straffen ikke anses for at være forhøjet fuldt ud med et år, men der er sket en skærpelse i forhold til det straffniveau, der var gældende før lovændringen.

Dom 6, der vedrørte anden kønslig omgængelse med en pige på 11 år, hvorunder tiltalte i et tilfælde sparkede forurettede i skridtet, er efter min opfattelse for mild. Straffen på fængsel i 8 måneder må dog anses for fastsat også under hensyntagen til sagens atypiske karakter, og dommen var derfor efter rigsadvokatens opfattelse ikke egnet til at søge indbragt for Højesteret med henblik på en generel tilkendegivelse om straffniveauet.

På trods af denne ene dom, hvor straffen efter min opfattelse er for mild, finder jeg, at det samlede billede af straffene i voldtægtssager viser, at strafskærpelsen er gennemført i praksis. Dette taler for, at der ikke længere er behov for, at rigsadvokaturen får forelagt alle domme om voldtægt for at vurdere ankespørgsmålet.

Med det formål at opnå sikkerhed for, at det skærpede straffniveau fastholdes, finder jeg det dog hensigtsmæssigt i en ny periode at følge strafudmålingen i voldtægtssager med henblik på at afgive en yderligere redegørelse om straffene.